

רע"פ 310/18 - ברמן אשורוב נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 310/18

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: ברמן אשורוב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע, מיום 27.12.2017, בעפ"ג 16367-08-17, שניתן על ידי כב' הרכב השופטים: י' צלקובניק - סג"נ; י' עדן; ו-ג' שלו

בשם המבקש: עו"ד יוסי גגולה

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' הרכב השופטים: י' צלקובניק - סג"נ; י' עדן; ו-ג' שלו), בעפ"ג 16367-08-17, מיום 27.12.2017. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום בבאר שבע (כב' השופט י' עטר), בת"פ 57308-11-15, מיום 28.06.2017.

בהחלטתי, מיום 28.01.2018, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר על דרך של עבודות השירות שהושת על המבקש, עד אשר תוכרע הבקשה לרשות ערעור.

עמוד 1

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום מתוקן לבית משפט השלום בבאר שבע, אשר ייחס לו ביצוע עבירה של תקיפה וחבלה ממשית על ידי שניים או יותר, לפי סעיף 382(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
3. מעובדות כתב האישום עולה, כי ביום 14.11.2015, סמוך לשעה 03:00 בישיבה התיכונית "אמית" בבאר שבע, התגלע סכסוך בין המתלונן לבין א.א.ע (להלן: הקטין), במהלכו תקף הקטין את המתלונן שלא כדין. המתלונן ברח מהמקום, וכעבור זמן קצר שב והשליך אבן לכיוונו של הקטין. בעקבות זאת, פתח המבקש, יחד עם הקטין ואדם אחר בשם רוברט אפראימוב (להלן: רוברט), במרדף אחר המתלונן. במהלך הימלטותו של המתלונן, הוא מעד ונפל ארצה, ובשלב זה תקף אותו המבקש בצוותא חדא עם רוברט והקטין, "בכך שבעטו במתלונן מספר בעיטות בפניו ובבטנו, בעודו שרוע על הקרקע". כתוצאה מהמתואר לעיל, נגרמו למתלונן "חבלות המתבטאות בשברים בעצמות האף ולשבר בשן קדמית והוא נזקק לטיפול בבית החולים 'סורוקה'".
4. ביום 11.04.2016, הורשע המבקש, על פי הודאתו, בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן. בטרם גזירת דינו, הפנה בית משפט השלום את המבקש אל שירות המבחן, לשם הכנת תסקיר בעניינו, ובהמשך הוגשו לבית המשפט שלושה תסקירים. בית משפט השלום הבהיר בהחלטתו לעניין הפניית המבקש אל שירות המבחן, כי "אין בכך כדי לטעת ציפייה אצל הנאשם [המבקש] או כדי לרמוז על עמדת בית המשפט אלא שהדבר נעשה לבקשת ב"כ הנאשם [המבקש] בלבד". בתסקירי המבחן נאמר, כי למבקש דפוסי התנהגות מרדניים וקושי בקבלת סמכות; וכי הוא "חסר כלים להתמודדות מכוונת במצבי משבר ולחץ וכי במצבים כאלו עשוי להגיב באופן לא מותאם ואף אלים". בתסקיר הראשון נמסר, כי המבקש "התקשה לראות כיצד יוכל להיתרם מטיפול", אך לאחר שהשתתף בקבוצה טיפולית חד פעמית, הוא הביע רצון להשתלב בהליך טיפולי קבוצתי. לאור האמור, המליץ שירות המבחן לדחות את הדיון לצורך שילובו של המבקש בקבוצה טיפולית. בתסקיר השני, נמסר כי שירות המבחן התרשם מרצינותו ומנכונותו של המבקש להשתלב בהליך הטיפול, אך הוא טרם שולב בקבוצה טיפולית, ומשכך ביקש שירות המבחן דחייה נוספת. בתסקיר השלישי, הובהר כי לא עלה בידי שירות המבחן לשלב את המבקש בקבוצה טיפולית, אך שירות המבחן התרשם משיתוף פעולה מלא מצידו. לאור האמור, המליץ שירות המבחן להטיל על המבקש צו מבחן למשך שנה; של"צ בהיקף של 200 שעות; חתימה על התחייבות; ופיצוי כספי למתלונן. בנוסף, "לאור גילו הצעיר, העובדה שבאמתחתו רישום אחד ללא הרשעה ולאור שאיפותיו לניהול אורח חיים נורמטיבי לצד הסכמתו לקחת חלק בהליך טיפולי כמו גם החשש כי הרשעה עלולה לפגוע באפשרויותיו התעסוקתיות העתידיות של הנאשם [המבקש]", המליץ שירות המבחן להורות על ביטול הרשעתו של המבקש.
- לבקשת בית משפט השלום, הופנה המבקש אל הממונה על עבודות השירות (להלן: הממונה), לשם הכנת חוות דעת בעניינו. בחוות דעת הממונה נמסר, כי המבקש מתאים לביצוע עבודות שירות, והוא אף הביע את הסכמתו לריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות. לאחר בחינת נתוני המבקש ואפשרויות העסקתו, המליץ הממונה על הצבתו לעבודות שירות במסגרת "האגודה למען הקשיש בית אבות ב"ש".
5. ביום 28.06.2017, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. בבואו לקבוע את מתחם הענישה ההולם, התייחס בית משפט השלום לחומרה הכרוכה בביצוע עבירות אלימות; לערכים הציבוריים שעניינם הגנה על שלום הציבור וביטחונם; ולמדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה. בית משפט השלום קבע, כי האלימות שבה נטל המבקש

חלק, היא אלימות "בעוצמה גבוהה ובנסיבות חמורות". בית משפט השלום הוסיף, בהקשר זה, כי "די לדמיין את הסיטואציה בה שרוע המתלונן על הקרקע וסופג בעיטות בפניו ובבטנו כדי להבין את האכזריות והבריונות שבמעשי הנאשם [המבקש], כמו גם את האימה, שהייתה ממלאת כל אדם סביר שהיה מוצא עצמו במצבו בו נמצא המתלונן". לאור האמור, קבע בית משפט השלום, כי מתחם העונש ההולם נע "בין מספר חודשי מאסר בפועל לבין 18 חודשי מאסר בפועל".

6. לצורך קביעת עונשו של המבקש בגדרי המתחם, נתן בית משפט השלום את דעתו לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה. בית משפט השלום ראה, כשיקולים לחומרה, בין היתר, את עברו הפלילי של המבקש; את התרשמותו של שירות המבחן בדבר דפוסי אישיותו של המבקש; ואת שיקולי הרתעת הרבים והרתעת היחיד. לקולה, נתן בית משפט השלום את דעתו, לכך שהמבקש נמנה על קבוצת ה"בגירים-צעירים"; להודאת המבקש בעבירה שיוחסה לו; ולעובדה כי הלה שיתף פעולה עם שירות המבחן, והביע נכונות להתגייס להליך טיפולי. לאחר זאת, קבע בית משפט השלום, כי "גילו הצעיר של הנאשם [המבקש] בשילוב שיתוף הפעולה עם שירות המבחן והנכונות להתגייס להליך טיפולי מאפשרים חריגה מסוימת ממתחם העונש ההולם בשל שיקולי שיקום, לרבות חריגה ביחס לאופי העונש, באופן שיתאפשר לנאשם [למבקש] לרצות את המאסר, בדרך של עבודות שירות". עם זאת, הבהיר בית משפט השלום כי המלצת שירות המבחן, גם בהינתן שיקולי השיקום, אינה עולה בקנה אחד עם עקרון ההלימה שהתווה המחוקק, וטוב עשה ב"כ המבקש משנמנע מלעתור לביטול ההרשעה. לאור האמור, קבע בית משפט השלום, כי נוכח חומרת מעשי המבקש, לא ניתן לקבל את המלצת שירות המבחן ולהטיל על המבקש של"צ כרכיב העונשי המוחשי העיקרי. בית משפט השלום הוסיף עוד, כי יש לקבוע פיצוי בסכום מתון באופן יחסי לפגיעה הקשה במתלונן, וזאת נוכח מצבו הכלכלי הקשה של המבקש, ולמרות ההלכה הנוהגת לפיה אין לשקול את מצבו הכלכלי של המבקש בגדר השיקולים הנוגעים לקביעת גובה הפיצוי. בסופו של יום, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 5 חודשי מאסר לריצוי בפועל בדרך של עבודות שירות; 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש כל עבירת אלימות מסוג פשע, למשך 3 שנים; 5 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש כל עבירת אלימות מסוג עוון או איומים, למשך 3 שנים; ופיצוי כספי למתלונן בסך 5,000 ₪.

7. המבקש הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר כוון כלפי חומרת העונש. לבקשת בית המשפט המחוזי, הופנה המבקש אל שירות המבחן, לשם הכנת תסקיר מבחן עדכני בעניינו. בית המשפט המחוזי הבהיר בהחלטתו, מיום 01.11.2017, כי אין בהפניה זו כדי לרמוז לצדדים לעניין התוצאה הסופית בערעור. בתסקיר, מיום 25.12.2017, נאמר כי שירות המבחן התרשם מנכונותו של המבקש להשתלב בהליך טיפולי, הגם שבעבר הביע המבקש "עמדות אמביוולנטיות ביחס להשתתפותו בטיפול". לאור מוכנותו של המבקש להשתלב בהליך הטיפולי, המליץ שירות המבחן לדחות את הדיון בשלושה חודשים לצורך שילובו של המבקש בקבוצה טיפולית. ביום 27.12.2017, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש, מבלי שראה צורך לדחות את הדיון כהמלצת שירות המבחן. בית המשפט המחוזי קבע, כי העונש שהוטל על המבקש הינו עונש מתון, המביא לידי ביטוי מלא את נסיבותיו האישיות של המבקש, את גילו בעת ביצוע העבירה, והעדר עבר מכביד. בית המשפט המחוזי ציין, כי בית משפט השלום התייחס לניסיונות הטיפוליים עליהם עמד שירות המבחן בתסקיריו, ונתן להם ביטוי בגזר דינו. לאחר זאת, הבהיר בית המשפט המחוזי, כי "אין בתסקיר המשלים כל 'מהפך' בעמדת שירות המבחן ממה שהוצג בעבר בפני בית משפט קמא, ובצד המלצת שירות המבחן לדחיית הדיון במספר חודשים, בולטת העובדה כי המערער [המבקש] אינו מגלה עמדה חד משמעית להירתם לטיפול". בית המשפט המחוזי הוסיף עוד, כי אין כל סתירה בין הטלת העונש של עבודות שירות על המבקש לבין אפשרותו להשתלב בהליך הטיפולי, "בין במסגרת שירות המבחן ובין מחוץ למסגרת זו, אם רק יבחר בכך".

8. בבקשה לרשות ערעור המונחת לפניי, משיג המבקש על חומרת העונש שהושת עליו. המבקש טוען לקיומם של שיקולי צדק המצדיקים את התערבותו של בית משפט זה. לטענת המבקש, שגה בית המשפט המחוזי עת דחה את המלצת שירות המבחן, לדחות את הדיון בערעור בשלושה חודשים לצורך שילובו של המבקש בקבוצה טיפולית. לשיטתו של המבקש, "חובה על ערכאת הערעור המבקשת חוות דעת לשיקול את חוות הדעת ולמצער לשמוע את חוות הדעת, ולדעת הח"מ עליו לשמוע את חוות הדעת בלב פתוח ובנפש קולטת". המבקש הוסיף וטען, כי שגה בית המשפט המחוזי עת התעלם מהפסיקה שהוצגה לו על ידי המבקש, לפיה במקרים דומים, או אף חמורים יותר מהמקרה דנן, הושתו על הנאשמים עונשים קלים יותר מזה שהוטל על המבקש. בהקשר זה, נטען על ידי המבקש כי שגה בית המשפט המחוזי משלא נימק בפסק דינו, מדוע לא ראה לחרוג ממתחם העונש ההולם בעניינו. בהמשך, טוען המבקש כי שגה בית משפט השלום עת גזר עליו קנס כספי גבוה, נוכח מצבו הכלכלי הרעוע, דבר, שלשיטתו, עלול לפגום בהליך הטיפולי בו הוא מצוי ובתוצאותיו. לבסוף, גורס המבקש כי נוצר פער בלתי סביר בין העונש שהוטל עליו לבין העונש שהוטל על שותפו רוברט, אשר מעיב על ההליך ופוגע בתחושת הצדק וההגינות. נטען, בהקשר זה, וכי "אין אפשרות לשפוט את המבקש לחומרה על פני האחרים שכן ביצע בצוותא וחלקו היה זוטר יותר". על יסוד האמור, טוען המבקש כי יש ליתן לו רשות ערעור, לקבל את ערעורו לגופו, ולהקל בעונשו.

דיון והכרעה

9. כידוע, רשות ערעור "בגלגול שלישי" תינתן במשורה ואך במקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית כבדת משקל או סוגיה ציבורית רחבת היקף, החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים להליך; או במקרים בהם מתעורר חשש ממשי מפני עיוות דין מהותי או אי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 226/17 מסיקה נ' מדינת ישראל (6.3.2016); רע"פ 9171/16 כלבונה נ' מדינת ישראל (5.1.2017); רע"פ 10059/16 בדיר נ' מדינת ישראל (14.3.2017); רע"פ 5995/17 כהן נ' מדינת ישראל (5.9.2017). לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור ובנספחיה, הגעתי לכלל מסקנה, כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה האמורות, שכן היא עוסקת בענייני הפרטי של המבקש, ואין מתעורר חשש לעיוות דין או לחוסר צדק שנגרם לו. אוסיף עוד, כי מדובר בבקשה הנוגעת לחומרת עונשו של המבקש, וכידוע הוא כי בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי", אלא במקרים חריגים בהם חלה סטייה קיצונית בעניינו של המבקש, ממדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים (רע"פ 6481/17 לחאם האלה נ' מדינת ישראל (02.11.2017); רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017); רע"פ 4512/15 הרוש נ' מדינת ישראל (6.7.2015)). דומני, כי עונשו של המבקש, אינו חורג כהוא זה ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה. די בכך כדי לדחות את הבקשה לרשות הערעור.

10. למעלה מן הצורך, אוסיף כי לאחר שבחנתי את כלל הנסיבות, הגעתי לידי מסקנה כי דין הבקשה להידחות אף לגופו של עניין. לטעמי, העונש שהושת על המבקש משקף כראוי את כלל השיקולים לקולה ולחומרה. בעת קביעת עונשו של המבקש, נסיבותיו האישיות של המבקש ונכונותו לקחת חלק בקבוצה טיפולית לא נעלמו מעינין של הערכאות הקודמות, וניכר כי ניתן לנסיבות אלו וליתר השיקולים הצריכים לעניין את המשקל הראוי. כך, נקבע בפסק דינו של בית משפט השלום, כי "נוכח שיקולי השיקום ושיקולי הקולא שפורטו לעיל, סבורני כי ראוי להימנע מכליאת הנאשם [המבקש] מאחורי סורג ובריה, תוך המרת המאסר, במאסר שיכול להיות מרוצה בדרך של עבודות שירות תוך קציבת תקופת המאסר"; וכך גם ניכרת התחשבות בקביעת פיצוי "בסכום מתון באופן יחסי לפגיעה הקשה במתלונן". יצוין, כי בית משפט השלום הבהיר בפתח פסק דינו, כי הגם שמכתב האישום המתוקן עולה כי היו מעורבים נוספים

באירוע דנן, וכי זהותם ידועה, נמנעו באי כוח הצדדים מלומר דבר לגבי המצב המשפטי בעניינם, ולא היה ביכולתו של בית המשפט לבחון את מצבו של המבקש באספקלריה של כלל אחידות הענישה. בנסיבות אלה, משנמנע המבקש מלהעלות נושא זה בפני הערכאה הדיונית, אין לו אלא להלין על עצמו.

אשר לטענת המבקש בדבר אי קבלת המלצת שירות המבחן, לדחות את הדיון בערעור בשלושה חודשים, לצורך שילובו של המבקש בקבוצה טיפולית, אפנה לדברים שנאמרו על ידי ברע"פ 1515/14 אוחנה נ' מדינת ישראל (01.04.2014): "יש להדגיש, כי המלצתו של שירות המבחן הינה בגדר המלצה בלבד, המבוססת על מקצת מן השיקולים הרלוונטיים לגזירת העונש, וחרף מעמדה הרם, אין בה כדי לכבול את שיקול דעתו של בית המשפט (ראו, בין היתר: רע"פ 7257/12 סנדרוביץ' נ' מדינת ישראל (18.10.2012))". אין חולק, כי ניתן בגזר הדין ביטוי הולם לשיקולים לקולה העולים מתסקירי שירות המבחן, ולפיכך אינני סבור כי הסטייה מהמלצתו של שירות המבחן, לדחות את הדיון בשלושה חודשים, מצדיקה את התערבותו של בית משפט זה.

לסיכום, הנני סבור כי העונש שהושת על המבקש הינו ראוי ומאוזן, ולא מצאתי כי, בנסיבות אלה, יש מקום להתערב בגזר הדין.

11. סוף דבר, הבקשה לרשות הערעור נדחית בזאת, וכפועל יוצא מכך מתבטלת החלטתי, מיום 28.01.2018, בדבר עיכוב ביצוע עונש המאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, אשר הושת על המבקש.

המבקש יתייצב לריצוי עונש המאסר בעבודות שירות, ביום 01.03.2018 עד השעה 09:00, בפני הממונה על עבודות השירות במתחם כלא באר שבע. העתק ההחלטה יועבר לממונה על עבודות השירות, וככל שהמועד שנקבע אינו מתאים לתחילת ריצוי עבודות השירות, רשאי הממונה לקבוע מועד אחר, לאחר שיוודיע על כך לבית המשפט.

ניתנה היום, כ"ו בשבט התשע"ח (11.2.2018).

שׁוֹפֵט